

til Richthofen, hvilket sikkert ogsaa er det rigtigste. I Kapitlet om Mineralrigdomme nævnes Tilstedeværelsen af de fleste brugbare Metaller og Mineraller lige fra Kul til Petroleum og Radium. Sikkert er det ogsaa, at man finder trindt om Spor af alle mulige Nytemetaller baade i Pamirs og Bokharas Bjerge, men der er hidtil intet væsentlig gjort for at faa Oplysning om, hvor rige Lejerne er, og desuden savnes Kommunikationsmidler.

Beskrivelsen af Russernes resultatrige Kamp med Ørkenens Sand ved Beplantning og Bomuldsdyrkingen er af stor Interesse. Mærkeligt nok synes de meteorologiske Data at være lige saa lidt tilforladelige som for 14 Aar siden, hvad Woeikof ikke lægger Skjul paa. Et paalideligt meteorologisk Observationssystem maatte dog være af stor Vigtighed for disse Egne. Hvad Amu-Darja-Teorien angaar, synes W. at hælde til den Anskuelse, at der mulig nok kan have været et Afløb tidligere til det kaspiske Hav. Efter talrige indgaaende Diskussioner herom, synes det ikke at have været Tilfældet i den historiske Tid.

W. helliger Vasalstaterne Bokhara og Khiva særlige Kapitter og omtaler det fornuftige i, at disse Stater bevarer deres indre, om end noget formelle Uafhængighed. Uden Tvivl handler Russerne her klogt baade i økonomisk Henseende og i Henseende til Opretholdelsen af det gode Forhold til Muhammedanerne.

I sin Behandling af Spørgsmaalet om russisk Mellemasien gaar en efterhaands Udtørring i Møde kommer Forfatteren til samme Resultat som habile Geografer er kommen til med Hensyn til Nordafrika, nemlig at det er muligt, at der i forhistoriske Tider baade har været fugtigere og tørre Perioder end nu, men den historiske Tid opviser ingen væsentlige Klimaforskydninger. De mange Ruiner af Byer og Spor af tidligere Kultur i nuværende øde Egne i Central- og Mellemasien viser, hvad Menneskehaand ved Krig og anden Ødelæggelse har forvandlet til Ørken, og ikke at Naturen selv har nogen Skyld ud over, at Menneskenes Regulering af den er ophørt. Klimaet har i den historiske Tid været underkastet Svingninger, men ingen Forskydninger, der har kunnet give Anledning til, at saa store tidligere dyrkede Arealer, som nu ligger øde, er bleven forladte. De kan atter indvindes til Kultur, naar Menneskene vil, der er Vand nok i Amu Darja til at skabe mægtige Oaser, men »hvor langt er vi ikke endnu fra Idealet«, siger Forfatteren med Rette.

Forfatteren skildrer indgaaende Agerdyrknings forskellige Faser og Agerbrugernes Vilkaar samt Kanaliseringen. Kommunikationerne, der lader meget tilbage at ønske, er en stor Hindring for de Fremskridt, der i økonomisk Retning sikkert vil være at vente i Transkaspien, Khiva, Bokhara og Turkestan, som altsaa her sammenfattes undet et: »Russisk Turkestan«.

Woeikofs Bog er let læselig og tilgængelig for enhver, og vil ikke mindst være af Interesse for det praktiske Livs Mænd. For Geografer indeholder den intet epokegørende nyt, men er en fortrinlig Haandbog i den økonomiske Side af russisk Asiens Geografi. Man maa være baade den grundige og paalidelige Forfatter og det udmærkede Forlag Librairie Armand Colin, fra hvilket saa mange vægtige geografiske Publikationer er udgaaet, taknemlig for denne Forøgelse af den geografiske Literatur.

Ole Olufsen.

Blanckenhorn, Naturwissenschaftliche Studien am Toten Meer und im Jordantal, Appendix Bericht des Zoologen der Expedition Aharoni, Berlin 1912.

Et stort, særlig geologisk Værk angaaende Palæstina er det, ovenstaaende Titel angiver. Det skyldes i første Række Sultan Abdul Hamid II personlig, idet han i 1907 fremsatte det Ønske at faa tilvejebragt en grundig Undersøgelse af hint Land, hvoraf en stor Del hørte til hans Domæner. Hvervet blev overdraget Professor, Dr. Max Blanckenhorn ved Universitetet i Marburg am Lahn. Bekostningen skulde udredes af den tyrkiske Statskasse og af Jagor-Stiftelsen i Berlin, der ydede 4000 Mark, og det nærmere Arrangement blev overdragets Sultanens Kabinetssekretær Izzet Pasja.

Blanckenhorn havde i Forvejen været 3 Gange i Palæstina og 7 Gange i Orienten, og paa disse Rejser særlig studeret de geologiske Forhold i Nildalen. Ved Siden af sin geologiske Hovedundersøgelse vilde Blanckenhorn søge at løse flere Biopgaver, saaledes Udforskning af forskellige Minerallejer, deriblandt de af ham i 1894 og 1909 først opdagede Fosfatlejer i Egnene Ø. og V. for Jordan, og Undersøgelser af hydrografisk og klimatologisk Art.

En Herr Aaronsohn fra Jødekolonien Zichran

Jakob paa Karmel skulde have fulgt ham for at hjælpe ham med Hensyn til Floraen. Dette skete ikke. Derimod fulgtes han paa næsten alle sine Ture af Herr Aharoni, der var ansat ved en jødisk teknisk Skole i Egnen ved Jeriko.

Da han paaskyndedes, begyndte Blanckenhorn sin Rejse i en ret uheldig Aarstid, i Januar 1908, baade i meget ugunstigt Vejr med Regn og Sne og under vanskelige finansielle Forhold.

Han kunde under disse Omstændigheder først kun foretage en mindre Ekspedition til Jeriko og det døde Hav. Han maatte derefter tage Ophold i Jerusalem fra 25. Febr. til 7. Marts. Han drog saa atter ud, denne Gang med en Karavane paa 30 Heste og Muldyr; Planen var at drage først til Engeddi (Ain Djidi) ved Vestkysten af det døde Hav, derpaa langs Kysten ind i Vadi Arabah til El Tlah og Fenan, saa til Ghor es Safi i Nærheden af det døde Havs Sydkyst, videre langs Østkysten til den i Søen fremspringende Halvø Lisæn, derpaa gennem Højlandet til Nordenden af Søen og over Jeriko tilbage til Jerusalem.

Mangel paa Foder tvang dog til den Forandring, at Karavanen maatte drage til Ghor es Safi lige fra Engeddi og først derpaa ind i Vadi Arabah.

Efter denne Rejse foretoges atter et kort Ophold i Jerusalem i Begyndelsen af April, hvornæst der atter foretoges en Karavanerejse til Es Salt og Djeradsj i Landet Ø. for Jordan.

Der paafulgte derefter Udflugter til Egnen omkring Floden Jahbok, der fra Øst falder ud i Jordan, c. 10 g. Mile N. for det døde Hav, til Egnene ved Genesaret Sø, der helt omkredsedes, til Haifa ved Kap Karmel, og endelig til Jaffa, hvorfra der rejstes tilbage til Konstantinopel i de sidste Dage af April.

Blanckenhorns Undersøgelser har afgivet Grundlaget for det hans Værk ledsagende Kort i 1:700000.

Det viser, at det meste af Egnene Ø. og N. Ø. for Genesaret Sø, samt en lille Strækning S. V. for Søen bestaar af ung Basalt. De fleste Strækninger S. for hine, baade paa Ø. og V.-Siden af Jordan bestaar af marint Eocæn, (Numurlitkalk), Senon, Turon og Cenoman (øvre Kridt), der saaledes dækker det meste af Samaria, Judæa og Idumæa. Ved Kysten, i Jordandalen og paa en lille Strækning ved Sydenden af det døde Hav findes marint og terrestrisk Diluvium samt Aluvium. Jura forekommer kun Ø. for Beirut, og Cambrium ved Sydenden af det døde Hav.

Talrige Dislokationer eller Forkastninger, hvoraf

de fleste har Retning fra N. til S., forekommer navnlig langs Jordan og det døde Hav, derhos i Mangfoldighed i Egnene ved Coelesyrien. Endelig fremtræder enkelte Fleksurer i Lagene, især i Judæa.

Et Specialkort i 1:20000 over Jerusalem med Omegn, af hvilken Egn det meste dog ikke er udforsket, og et Specialkort i 1:400000 over Egnen omkring Vadi Arabah, der jo danner Fortsættelsen af Sænkningen ved det døde Hav, er tilføjede.

Foruden de egentlig geologiske Forhold omtaler Forfatteren forskellige Besøg, han har gjort paa særlig interessante Steder og giver Oplysninger, hvoraf nogle her bør anføres.

I Jeriko besaa han de Udgravninger, der ledes af Professor Sellin fra Wien, og som havde bragt 4 Grundflader for Dagens Lys. Der var i Grunden fundet Redskaber af Flint, men ingen slebne.

Han besøgte ogsaa ved Jeriko Ruinerne af Herodes' Palads. Det viste sig at være bygget af Stenarter, som ikke findes i Palæstina.

El Tlah viste sig at være en Kulturoase i Ørkenen, 285 m over det døde Hav, men 110 m under Middelhavet. De vandførende Kilder laa $\frac{1}{2}$ km Ø. for Arabah i Kridtbjærgene, og der fandtes et Reservoir, hvorfra Landet vandedes.

Minestaden Fenan, der svarer til det gamle Pinon eller Phannson, af hvilke det første nævnes i 1. Mosebog 36,41, har været omgivet af en Mur med 4 Hjørnetaarne, af hvilke det ene endnu forefindes. Der findes mange Slakker efter Kobbererts, men Blanckenhorn mener dog, at det vilde være urentabelt at drive Minerne, saa længe der ikke kan skaffes tilstrækkeligt Vand til Driften af dem.

I Djeradsj findes imponerende Ruiner fra Romertiden, saaledes af en Triumfbue, en Naumachia, Cirkus, Akvædukt, et Teater, Bade, Propylæer m. m.

I Ruinerne Tell der Atla, der ligger i Nærheden af Bosra og skal være identisk med Suchot, hvor Salomo lod anlægge et Bronze- eller Kobberstøberi, nævnt i første Kongernes Bog 7,46 og i 2. Krønikerne Bog 4,17, fandtes kun svage Spor efter Støberierne.

I Pella, den gamle Ruinstad fra Aleksander den stores Tid, fandtes Rester af 2 Templer.

Ogsaa de nye Havneanlæg ved Haifu omtales.

Blanckenhorn fandt, at den fordums Kystlinje ved det døde Hav afviger fra Horisontalen. Den ligger dybest mod N., hvor Søen ogsaa har større Dybde, og stiger mod S. Selve Havet ligger 1292,1 eng. Fod = 393,8 m. under Middelhavet.

Han omtaler de mærkelige, rødlig violette Striber, der stundom viser sig i Havets Vand. Han fandt, at de indeholdt Træ, Rester af Siv og især Kamelgødning.

Der fandtes flere uddøde Vulkaner paa Østsiden af det døde Hav, der iblandt Djebel Sjihan, fra hvilken der var strømmet megen Lava, der til Dels fremtraadte i Form af Basalt. Den findes paa ca. 30° Bredde i Egnen om Dibon, som ifølge 4. Mosebog 32,34 først tilhørte Gads Stamme, men senere blev moabitisk (Esaias 15,2.)

Emil Madsen.

Fædrelandet. En Norges-Beskrivelse for Landsmænd hjemme og ute. Per Nissen. Kristiania 1914. Forlagt av H. Aschehoug og Co. (W. Nygaard).

I Forordet til denne Bog staar: Vi har fortrinlige skolegeografier. Men det kjendskab til vort fædreland, som en skolegeografi gir, er ikke tilstrækkelig for den voksne mand og kvinde, der ønsker at kjende sit land. Vi har i det fremdeles under udgivelse værende, paa mellem 30 og 40 store bind beregnede verk, »Norges Land og Folk«, et fremragende kildeskift, som kan skaffe os meget detaljeret kjendskab til vort fædreland. Men dette verk er for stort til at befolkningen i almindelighed kan forudsættes at studere det . . . Den Situation i Norge, som har bragt den fortjenstfulde, norske Topograf, General Per Nissen til at skrive »Fædrelandet«, er vi just i herhjemme i Danmark. »Trap« er et udmærket Kildeskift, men for stort til almindelig Brug, og foruden den har vi kun Skolegeografier og Prof. Løfflers lille Bog, og den sidste findes vistnok kun paa Tysk: »Dänemarks Land und Volk«. Der ligger her en Opgave for os at udføre en Udarbejdelse af en Geografi eller »Landeskunde« over Danmark (Ordet »Landeskunde« er meget træffende og har vundet international Hævd), og Per Nissens Bog vilde i saa Henseende danne et godt Forbillede. Et saadant Arbejde skulde ikke synes at være nogen uoverkommelig Opgave for Danmark, og at det er meget tiltrængt, kan Anmelderen bevise ved de mange Forespørgsler, der i Aarenes Løb er indkomne til ham, særlig fra Udlandet, om at faa anvist en for alle tilgængelig og detailleret Geografi over Danmark.

I Stedet for at kunne henvise til et saadant

bestemt Værk, der med visse Mellemrum burde udkomme i ny Udgave som Danmarks officielle Geografi, har Anmelderen været nødt til at henvise til visse Detailpublikationer, der, selv om de bliver samlede, giver ringe Tilfredsstillelse. Kunde det ikke f. Eks. friste en Aspirant til Doktorgraden at skrive en Danmarks Geografi efter de nyeste geografiske Arbejdsmetoder. Der vilde vel ogsaa være noget vundet ved en Gang at faa en saadan geografisk Doktordisputats. Per Nissens Norges-Beskrivelse giver en god, fyldig og i Almindelighed tilstrækkelig Oplysning om Land og Folk. Alt hvad der med Billighed kan forlanges i en geografisk Haandbog er taget med lige fra politisk og fysisk Geografi til Jærnbaner, Telegraf og Telefon. Her skal ikke gaas ind paa Detailler i de mange enkelte Kapitler, hvori Bogen med megen Forstaaelse er inddelt, kun skal det bemærkes, at der i en eventuel ny Udgave, eller ved Udarbejdelsen af en geografisk Haandbog over Danmark, bør tages noget mere Hensyn til den moderne Geografis Arbejdsmetode og Terminologi, f. Eks. den fysiske Geografi, og i det hele kunde mangt et »hvorfor« have været besvaret, medens Forfatteren nøjes med at beskrive, hvorledes Sagen forholder sig. Det udmærkede beskrivende Værk vil vinde betydeligt ved en lille Tilsætning i saa Henseende i næste Udgave. Iøvrigt er Værket fortjenstfuldt og danner en værdifuld Forøgelse af Haandbøgerne over europæiske Lande.

Ole Olufsen.

Anuario Estadístico de la Republica Oriental del Uruguay. Aarg. 1909—10. Bd. 1. Montevideo 1912.

At faa nyt af geografisk Natur fra Republiken Uruguay, hvis Overflade er ca. 4 Gange saa stor som Danmarks, er ret sjældent. Det ovenanførte Værk er heller ikke egentlig geografisk, men rummer dog adskilligt af geografisk Interesse, hvorfor her gøres opmærksom paa det. Værket, som spænder over 471 Foliosider foruden et Tillæg paa 120 Sider, synes udarbejdet med Omhu, og foruden de rent talmæssige Oplysninger findes en stor Del instruktive, grafiske Fremstillinger. Saaledes over Republikens Størrelse og Indbyggerantal i Forhold til europæiske Stater, de enkelte Departementers Flademaal og Indbyggerantal, Nationaliteter, Døde-